

GS brief aan Provinciale Staten

Provinciehuis
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
T 070 - 441 66 11
www.zuid-holland.nl

Datum
31 januari 2023

Ons kenmerk
PZH-2023-825011685
DOS-2017-0005412

Bijlagen
2

Aan Provinciale Staten

Onderwerp:

Klimaatonderlegger Zuid-Holland

Geachte Statenleden,

Wij hebben samen met de Zuid-Hollandse waterschappen een klimaatonderlegger voor Zuid-Holland opgesteld. De klimaatonderlegger Zuid-Holland is een set kaarten, die samen met de bijbehorende tekst, inzicht geeft in beperkingen en kansen van gebieden voor verschillende functies, gezien vanuit het perspectief van water, bodem en de te verwachten effecten van klimaatverandering voor Zuid-Holland tot 2100.

Aanleiding

Op 11 januari heeft gedeputeerde Koning, mede namens gedeputeerden Stolk en Baljeu, een brief aan u gestuurd (PZH-2021-794137205; DOS-2017-0005412) over “Adviezen Deltacommissaris over woningbouw”. Aanleiding voor deze brief was het advies van de Deltacommissaris van december 2021 over woningbouw in relatie tot de klimaatopgave. In deze brief werd aangekondigd dat de provincie samen met de Zuid-Hollandse waterschappen een ontwerpend onderzoek zou starten naar de lange termijn effecten van klimaatverandering in Zuid-Holland in relatie tot de ruimtelijke ordening. Het resultaat van dit ontwerpende onderzoek is bij deze brief gevoegd: de klimaatonderlegger Zuid-Holland (hierna: klimaatonderlegger).

Context

Zuid-Holland is een waterprovincie. Onze rivieren en de zee hebben ons landschap voor een belangrijk deel gevormd. Het vertrouwen in de maakbaarheid van ons landschap is groot, maar het klimaat verandert en dat is en wordt merkbaar. De zeespiegel stijgt, waardoor verzilting van grond- en oppervlaktewater toeneemt en waardoor de bescherming tegen overstromingen extra inzet vraagt. Daarnaast zorgt bodemdaling voor veel schade aan funderingen van gebouwen, extra onderhoud aan wegen en spoorwegen en knelpunten in het waterbeheer. Lage rivierafvoeren zorgen voor beperkingen aan transport over water en zorgen voor verslechtering van de waterkwaliteit. Periodes van hitte, droogte of hevige neerslag komen steeds vaker voor. Dit vraagt veel van ons bodem- en watersysteem.

De overstromingen in Limburg in 2021 en de droogte van 2018 en 2022 zijn daarvan duidelijke voorbeelden. Het voortbestaan van verschillende inheemse plant- en diersoorten staat onder druk. De kwaliteit en beschikbaarheid van ons water en onze bodem hebben grote invloed op de scheepvaart, drinkwatervoorziening, energievoorziening, industrie, landbouw en natuur. Kortom, de

toestand van ons bodem- en watersysteem heeft invloed op hoe en waar we leven, wonen en werken.

De veranderingen in het klimaat dwingen ons dus tot een andere aanpak: water en bodem moeten 'sturend' worden. Dat betekent dat we met de inrichting van Zuid-Holland meer rekening moeten houden met het natuurlijk bodem- en watersysteem, zodat we ook in de toekomst (met een ander en grilliger klimaat) kunnen blijven leven, wonen en werken in Zuid-Holland. In een veilige omgeving, met een gezonde bodem en voldoende zoetwater van goede kwaliteit.

Wat betreft wateroverlast geeft de klimaatonderlegger inzicht op basis van waterpeilen en de 10% diepste delen van polders (waarmee aangesloten wordt bij de brief van de minister van Infrastructuur en Waterstaat die verderop in deze brief nader wordt toegelicht). In aanvulling daarop heeft Deltares onderzocht wat de impact zou zijn van een extreme neerslaggebeurtenis, zoals die in de zomer van 2021 in Limburg is voorgevallen. Over de resultaten daarvan bent u apart geïnformeerd (PZH-2023-824190404). Bij het toepassen van (de informatie uit) de klimaatonderlegger (in gebiedsontwikkelingen) zullen ook de resultaten uit de rapportage van Deltares benut worden.

Klimaatonderlegger Zuid-Holland

De klimaatonderlegger is opgesteld in opdracht van de provincie en de Zuid-Hollandse waterschappen.

Bij het opstellen van de klimaatonderlegger is het accent gelegd op het ontsluiten van informatie op basis waarvan bepaald kan worden waar in Zuid-Holland, vanuit water, bodem en klimaat, het verstandig is om bijvoorbeeld te bouwen en waar dat niet verstandig is of extra opgaven met zich meebrengt. Ook zijn kansen en beperkingen voor landbouw en natuur in beeld gebracht.

De klimaatonderlegger is gebaseerd op de meest recente data op bijvoorbeeld het gebied van zeespiegelstijging. Hiermee wordt inzicht gegeven in de lange termijn effecten van ruimtelijke ontwikkelingen. Tevens wordt inzicht gegeven of er aanvullende maatregelen, bovenop de algemene maatregelen voor een klimaatbestendige inrichting, nodig zijn wanneer er voor gekozen wordt om een bepaalde ontwikkeling op een plek te realiseren.

De informatie uit de klimaatonderlegger kan benut worden om een afwenteling naar de toekomst of aangrenzende gebieden te voorkomen. Ook kan het inzicht dat de klimaatonderlegger geeft, bijvoorbeeld helpen bij het maken van afspraken in gebieden waar sprake is van verhoogde structurele lasten in het publiek domein door een bepaald besluit (daarbij valt bijvoorbeeld te denken aan woningbouw in zettingsgevoelige gebieden met een hoog waterpeil).

Brief minister van Infrastructuur en Waterstaat over "water en bodem sturend"

Op 25 november 2022 heeft de minister van Infrastructuur en Waterstaat een brief gestuurd naar de Tweede Kamer over "water en bodem sturend". Deze brief is ter informatie bijgevoegd. Er wordt een aantal uitgangspunten genoemd om 'water en bodem sturend' vorm te geven. Tevens worden 33 structurerende keuzes beschreven over water en bodem, bebouwd gebied, laagveengebieden, verziltende kustgebieden en hoge zandgronden. De brief is op een aantal onderdelen concreet en op een veel onderdelen niet. Benoemd wordt dat deze nog uitgewerkt worden, bijvoorbeeld in het kader van het Nationaal Programma Landelijk Gebied. Ook wordt aangekondigd dat er, samen met medeoverheden, een richtinggevend kader wordt opgesteld ter ondersteuning van het regionale proces om een bewuste afweging te maken over waar wordt gebouwd gegeven het water en bodem

systeem en de risico's vanuit wateroverlast, overstromingen, bodemdaling en drinkwaterbeschikbaarheid. Dit kader is richtinggevend voor gebiedsontwikkeling en keuzes die bevoegde gezagen maken. Hiermee moeten water en bodem sturend worden bij ruimtelijke planvorming.

De brief van de minister bevat onderwerpen die al opgenomen zijn in bestaand beleid en nieuwe beleidsvoornemens. Deze nieuwe beleidsvoornemens zijn nog niet verwerkt in wetgeving en hebben dus nog geen juridische doorwerking.

Veel van de structurerende keuzes sluiten overigens aan bij het vigerende provinciale omgevingsbeleid zoals het toepassen van de Ladder voor duurzame verstedelijking door provincies en de inzet op meerlaagsveiligheid.

Op 6 december 2022 is door de Tweede Kamer een motie aangenomen waarin de regering verzocht wordt bij de uitwerking van de structurerende keuzes vrijblijvendheid zo veel mogelijk te vermijden, en de Kamer halfjaarlijks te informeren over de uitwerking én gekozen wettelijke borging. Het is nog niet bekend op welke wijze er invulling gegeven zal worden aan deze motie.

Tevens is het leidende principe dat bodem en water sturend zijn, opgenomen in de brief van de minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening van 12 december 2022 over "Provinciaal startpakket fysieke leefomgeving" (2022-0000668912). In deze brief wordt ook expliciet verwezen naar de structurerende keuzes uit de brief over water en bodem sturend.

De inhoudelijke informatie in de klimaatonderlegger sluit goed aan bij de uitgangspunten en de structurerende keuzes uit de brief van de minister voor Infrastructuur en Waterstaat over water en bodem sturend. Onze verwachting is dat de inhoudelijke informatie uit de klimaatonderlegger dus goed benut kan worden en een nuttig hulpmiddel is bij de vertaling van deze uitgangspunten en structurerende keuzes naar Zuid-Holland.

Benutten inhoudelijke informatie klimaatonderlegger

Wij zullen de inhoudelijke informatie uit de klimaatonderlegger zoveel mogelijk benutten. Hieronder lichten wij toe voor welke trajecten en processen wij de informatie uit de klimaatonderlegger in ieder geval kunnen benutten.

Gebiedsontwikkelingen

De provincie is betrokken bij veel gebiedsontwikkelingen, bijvoorbeeld voor woningbouw, bedrijvigheid, energie en natuur. Wij zullen de inhoudelijke informatie uit de klimaatonderlegger zoveel mogelijk benutten voor en inbrengen in deze gebiedsprocessen en het gesprek hierover aan gaan met onze partners in deze gebiedsprocessen.

Ruimtelijke puzzel voor Zuid-Holland

In september 2022 ontving u van ons de brief 'start van traject Ruimtelijke puzzel Zuid-Holland' (PZH-2022-814255562). Wij informeerden u toen over onze inzet om (nationale) opgaven ruimtelijk door te vertalen, onze insteek voor het proces en over de rol- en taakverdeling tussen overheden. Op 13 december stuurden we u een aanvullende brief (PZH-2022-821455863) waarin we u informeerden over de positionering van dit traject ten opzichte van andere lopende programma's en onze beoogde vervolgstappen. Daarin hebben we aangegeven dat wij in de Ruimtelijke puzzel voor Zuid-Holland

ook het principe van water en bodem sturend doorvertalen. Hiervoor zullen wij uiteraard ook de inhoudelijke informatie uit de klimaatonderlegger benutten.

Provinciale inbreng voor de NOVEX-gebieden

Ook voor de NOVEX-gebieden geldt dat hierin het leidende principe van water en bodem sturend doorvertaald zal worden. Wij zullen voor onze inbreng in de trajecten voor de NOVEX-gebieden ook gebruik maken van de inhoudelijke informatie uit de klimaatonderlegger.

Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied (ZH-PLG)

Het ZH-PLG wordt de uitwerking van het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) voor Zuid-Holland. In de brief van de minister voor Infrastructuur en Waterstaat wordt aangegeven dat meerdere structurerende keuzes m.b.t. water en bodem sturend (o.a.) in het NPLG (en dus het ZH-PLG) uitgewerkt worden. De inhoudelijke informatie uit de klimaatonderlegger zal hiervoor benut worden.

Herziening provinciaal omgevingsbeleid "water en bodem sturend"

Het is aannemelijk dat (de uitwerking van) het principe "water en bodem sturend" in de toekomst zal leiden tot aanpassing van het provinciale omgevingsbeleid. Wanneer, in welke mate en op welke wijze, zal afhangen van de uitwerking van dit principe door het Rijk, de wijze van implementatie in bovenstaande trajecten en uiteraard de keuzes die u daarin maakt. Eventuele aanpassingen van het provinciaal omgevingsbeleid voor dit onderwerp worden bij de start van een volgende herziening meegenomen.

Komende periode zal de informatie uit deze klimaatonderlegger alvast benut worden in de ruimtelijke afweging voor nieuwe functies. Bijvoorbeeld bij de integrale afweging voor het opnemen van nieuwe stedelijke ontwikkelingen (woningbouw, bedrijventerreinen of overige stedelijke ontwikkelingen) groter dan 3 ha en gelegen buiten stads- en dorpsgebied, in de provinciale Omgevingsverordening.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris,

voorzitter,

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

drs. J. Smit

Bijlagen:

- Klimaatonderlegger Zuid-Holland
- Brief minister van Infrastructuur en Waterstaat over "water en bodem sturend" d.d. 25 november 2022